

наблюдения; ознакомиться с программами обучения и воспитания; создать условия для осознания студентом специфики профессии воспитателя и мотивов дальнейшей работы в дошкольных учебных заведениях.

Обоснованно, что совершенствование подготовки будущих воспитателей дошкольных учебных заведений в процессе педагогической практики является важной задачей современности.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие воспитатели, дошкольные учебные заведения, педагогическая практика.

PROFESSIONAL TRAINING THE KINDERGARTEN TEACHER OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE PROCEEDING OF PEDAGOGICAL PRACTICE
Kuzminsky A. I., Bida E. A., Kuchai T. P.

Abstract. On the basis of the analysis of literature, the purpose and tasks of pedagogical practice have been determined. According to the provisions of the reform, the purpose of pedagogical practice is to: create conditions for obtaining a student, a future preschooler, sufficient amount of knowledge and skills necessary for a modern teacher; to help the student to understand the factors influencing the process of teaching (education) (children, types of educational institutions, cultural context, curriculum, educational material, technical means of teaching, traditions); to gain practical experience in the organization and implementation of the educational process in preschool educational institutions, based on their own experience and observation; get acquainted with the programs of education and upbringing; to create conditions for the student to be aware of the specifics of the profession of kindergarten teacher and the motives for further work in pre-school educational institutions. It was substantiated that improvement of the training of future kindergarten teacher of preschool educational institutions in the process of pedagogical practice is an important task of the present.

Key words: vocational training, future kindergarten teacher, pre-school educational institutions, pedagogical practice.

УДК 372.85

ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ЗУБНОГО ГІГІЄНІСТА У КЛІНІЦІ ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

О.М. ГУМЕНЮК, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра стоматології дитячого віку, *Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького*
E-mail: dimafox1@ukr.net

Анотація. У статті розкриваються питання формування професійної компетентності майбутніх зубних гігієністів. Подано визначення понять “компетентність”, “професійна компетентність” та “професійна компетентність майбутніх зубних гігієністів”. Висвітлено основні проблеми, які виникають у роботі зубного гігієніста під час дитячого стоматологічного прийому. Охарактеризовано професійні уміння та навички з навчальної дисципліни “Дитяча стоматологія”. Визначено роль зубного гігієніста при лікуванні та профілактиці стоматологічних захворювань у дітей.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, професійна компетентність майбутніх зубних гігієністів, дитяча стоматологія, зубний гігієніст, техніка психологічної корекції

Актуальність (Introduction). Нині українська медична освіта перебуває в умовах масштабної модернізації. Реформування медичної галузі спонукає до стрімких змін у освітній сфері, переосмислення підходів до якісного формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Також, на дані процеси, має великий вплив швидкий розвиток медицини і зокрема стоматології. Інтенсивний розвиток стоматологічної науки окрім розробки та впровадження у лікувальний процес новітніх технологій, підходів, лікарських засобів – потребує висококваліфікованих фахівців, зокрема зубних гігієністів. Тому перед медичними навчальними закладами, які здійснюють підготовку даних фахівців у галузі стоматології, стоїть важливе завдання формування професійної компетентності майбутніх зубних гігієністів та визначення їх ролі у здійсненні лікувально-профілактичної роботи.

Закономірним етапом модернізації системи медичної освіти є перехід на компетентнісно-орієнтований зміст. Він забезпечується у медичних коледжах України. Зубний гігієніст – це фахівець у галузі стоматології, який проходить підготовку у ЗВО терміном 4 роки на основі базової загальної середньої освіти та 3 роки отримавши повну загальну середню освіту. Вступ проводиться за спеціальністю 221 “Стоматологія”, спеціалізацією “Стоматологія” для отримання кваліфікації “Зубний гігієніст”. Свою професійну діяльність дані фахівці здійснюють у клініках: терапевтичної, хірургічної, ортопедичної та дитячої стоматології, найчастіше, як допоміжний персонал. Та найвагоміша роль зубного гігієніста відображається у профілактичній стоматології. Профілактика стоматологічних захворювань – це важливий напрямок у стоматології, який тісно пов'язаний зокрема із стоматологією дитячого віку. Тому роль зубного гігієніста, як фахівця з профілактики у дитячій стоматології є надзвичайно важливою.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Питання формування професійної компетентності молодших медичних спеціалістів висвітлені у численних працях: А. Аяпова, О.Борисюк, І. Бубликової, Ф.Вартанян, Р. Дем'янчука, Н. Гаврилова, З. Гапонової, І. Лукашука, О. Марковича, С. Мухіна, О. Орлова, Г. Перфільєвої, Л. Романишиної, Р. Сабадишина, І. Тарновської, В. Фофанова, Н. Чорнобрової, М. Шегедин та інших. Розв'язанням проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців у стоматології займалися: О. Денисова, Я. Кульбашна, Я. Нагірний, І. Соколова, О. Стоян.

Мета (Purpose). Визначення поняття професійної компетентності майбутніх зубних гігієністів, визначення їх ролі у клініці дитячої стоматології у процесі формування професійної компетентності в умовах медичних коледжів.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Результати (Results). Поняття компетентності постійно привертає до себе увагу вчених, педагогів. Адже тенденції, які нині прослідковуються у сучасній системі освіти тяжіє до назви “компетентнісна освіта”. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури можна дійти висновків, що компетентнісний підхід є основою формування професійних компетентностей, що сприяє майбутнім фахівцям якісному здійсненню своєї професійної діяльності після закінчення ЗВО і базується на визначенні та описі результатів навчання: Л. Борисюк, О. Гулай, О. Заблоцька, В. Копетчук, Л. Романишина, С. Сисоєва, Л. Шевченко.

Вивчення питання компетентності прослідковується у багатьох роботах вчених. Так, В. Безрукова, характеризує компетентність, як володіння знаннями та вміннями, що дозволяють висловлювати професійно грамотні судження, оцінки й думки [2, с. 46]. На думку А. Новікова “компетентність” це альтернатива поняттю “професіоналізм” [8, с. 5]. Згідно словниковим даним “компетентність” (від компетентний) – це володіння знання-

ми, що дозволяють міркувати про різні процеси, заходи, висловлювати вагомі авторитетні думки. Компетентний (від лат. Competence) – 1) той хто володіє основними знаннями в якій не будь галузі; 2) вагомий, авторитетний (думка); 3) той хто має певні повноваження (організація) [7, с. 311].

Отже, не існує одного трактування терміну “компетентність” тому ми дотримуємося такого, а саме: “компетентність”, – це здатність людини працювати в тій чи іншій області, що володіє певною системою знань і умінь, готовність людині до професійної діяльності.

Якщо розглядати компетентність власне в аспекті професійної діяльності, то необхідно виокремити та охарактеризувати таке поняття, як професійна компетентність. Професійна компетентність може мати узагальнений характер, притаманний професіоналу, фахівцю який здійснює трудову діяльність [6, с.44]. Успішній трудовій діяльності сприяє високий рівень особистісного потенціалу, який включає психофізіологічні, соціально-психологічні властивості та кваліфікаційну підготовку людини як суб'єкта праці. Особистісний потенціал формують набір якостей. В кінцевому підсумку діє така залежність: чим вище рівень розвитку людини, тим багатший його особистісний трудовий потенціал, звідси – вища якість професійної діяльності і навпаки. Також важливу роль у становленні професійної компетентності відіграє професійна культура, яка на думку В. Щипанова, є мірою і способом творчої самореалізації особистості в професійній діяльності та спілкуванні, спрямована на освоєння, передачу, створення професійних цінностей, нових технологій [5, с. 16]. Доповнюють професійні якості фахівця цілий комплекс людських цінностей (чесність, порядність, пунктуальність, охайність тощо).

Наші дослідження показали, що зубний гігієніст має володіти цілим комплексом професійних якостей, без яких просто немислиме пряме виконання своїх професійних обов'язків, а тим більше при роботі з дітьми та їх батьками. На основі визначеного поняття професійної компетентності та її складових можна охарактеризувати професійну компетентність майбутніх зубних гігієністів. Під професійною компетентністю майбутніх зубних гігієністів ми розуміємо теоретичну і практичну готовність студента до виконання професійних обов'язків за наявності особистісних і професійних якостей, з урахуванням сформованості професійних знань, умінь та навичок, ціннісних орієнтацій, культури мовлення, здібностей аналізувати, прогнозувати, проектувати.

Завданням, яке стоїть перед медичними коледжами, є сформувати набір умінь та навичок професійного спрямування. У контексті формування професійної компетентності майбутніх зубних гігієністів, на додипломному етапі навчання, студенти вивчають навчальні дисципліни з циклу професійної та практичної підготовки, серед яких “Дитяча стоматологія”. У програмі вивчення даної навчальної дисципліни передбачено ознайомлення із специфікою роботи зубного гігієніста в кабінетах і відділеннях стоматології дитячого профілю, оскільки для кращої роботи і надання повної, якісної допомоги дітям необхідний зубний гігієніст, який буде обізнаний з патологіями зубо-щелепно-лицевої системи, захворюваннями органів порожнини рота. Тому знання теоретичної і практичної основи стоматології дитячого віку необхідні для роботи в лікувально-профілактичних закладах, дитячих садках, школах.

Згідно робочого навчального плану, який регламентує вивчення навчальної дисципліни “Дитяча стоматологія”, виділено 54 години, з яких 12 години для теоретичної підготовки, 24 години для проведення практичних занять та 18 годин відведено на самостійну поза аудиторну роботу.

Протягом навчального часу студенти, майбутні зубні гігієністи, повинні отримати теоретичні знання та навички у такому об'ємі: анатомо-фізіологічні особливості щелепно-лицевої ділянки в дітей; обладнання стоматологічного дитячого кабінету,

стоматологічний інструментарій для обстеження і лікування зубів; психологічна підготовка та методи обстеження дітей у стоматолога; стоматологічні пломбувальні матеріали, що застосовуються у дитячій стоматології; захворювання твердих тканин зубів у дітей та методи їх лікування; перебіг та особливості лікування захворювань пульпи та періодонта в дітей; захворювання пародонта і слизової оболонки ротової порожнини у дітей.

На основі аналізу об'єму умінь та навичок які зубні гігієністи отримують при вивченні дисципліни дитяча стоматологія можна зробити висновки що дані фахівці можуть надавати широкий спектр стоматологічних послуг контингенту населення дитячого віку. Адже за даними І. Мазур [5], частка пацієнтів дитячого віку, яка звертається за стоматологічною допомогою з приводу лікування найпоширеніші захворювання – карієсу, у 2016 році, становить 17,35 % від загальних звернень до стоматологічних лікувальних закладів. Діти та підлітки страждають не лише на каріозні ураження твердих тканин зубів, а й на захворювання пародонту та слизових оболонок порожнини рота. За статистичними даними, у тому ж році, проведено лікування слизових оболонок порожнини рота 115094 особам до 18 років.

Лікування пацієнтів дитячого віку є більш складним ніж проведення тих же заходів у дорослих. Адже у дітей переважають підкіркові процеси збудження із слабо розвиненими процесами гальмування, що проявляється посиленою руховою активністю та нездатністю контролювати емоції. Саме тому лікування найчастіше супроводжується істериками так, як практично всі маніпуляції у стоматології є болючими або неприємними, а в дитячому віці внаслідок психофізіологічних особливостей поріг сприйняття болю є значно нижчим ніж у дорослих. Болісні відчуття у дитини є причиною розвитку негативного ставлення до лікування та проявляються страхом. Він є настільки стійким, що деякі автори [4] стверджують про його спадковість – до 30% дітей відчувають страх вже під час першого відвідування стоматологічного кабінету.

Окрім анатомічних, технічних особливостей лікування дітей, є взаємовідносини між тим хто лікує та пацієнтом. Саме тому, на нашу думку, ключову роль у дитячому стоматологічному прийомі виконує зубний гігієніст. Адже у його обов'язки не входить виконання “болючих” процедур і основним завданням є налагодження контакту з дитиною, психоемоційна підготовка до проведення лікувальних заходів лікарем-стоматологом-дитячим. За даними дослідження А. Кучер та К. Дуди [4], діти які ще не відвідували стоматолога вже відчувають боязнь до лікарів цієї спеціальності (48,4% від опитаних). Відповідно у лікарів-стоматологів, які надають стоматологічну допомогу дітям, виникає дискомфорт від нанесення дитині психоемоційної травми. Лікарі відмічають складнощі надання якісної стоматологічної допомоги, а особливо ті, які виникають при застосуванні місцевої анестезії.

Нині усе частіше доводиться спілкуватися з “особливими” типами дітей: агресивними, гіперактивними, тривожними, дітьми-аутистами. Застосування техніки психологічної корекції – це загальноприйнята немедикаментозна методика. Основними положеннями якої є: пояснення дитині мети і необхідності та власне процесу лікування; при поясненні використання “слів заміників”, уникання “страшних” слів; перебування у постійному контакті з дитиною; ігнорування незначних проявів небажаної поведінки. Також це можуть бути дихальні і м'язові релаксаційні техніки, ігрові прийоми, занурення в казку, автогенне тренування [1; 3]. Саме для таких пацієнтів важливим є підготовка до стоматологічного прийому за допомогою техніки психологічної корекції, яку може ефективно здійснювати зубний гігієніст.

Висновки і перспективи (Discussion). Формування професійної компетентності майбутніх зубних гігієністів – це складний процес, який передбачає водночас з висококваліфікованою професійною підготовкою – всебічний розвиток фахівця. Тоб-

то, не можна обмежуватися отриманими теоретичними та практичними вміннями і навичками з виконання стоматологічних маніпуляцій, а й володіти майстерністю психолога для прогнозування реакції дитини при стоматологічному втручанні, і таким чином знаходити індивідуальний психологічний підхід до кожної дитини. Тому роль зубного гігієніста є надзвичайно великою, а можливості, у межах компетентності, дозволяють якісно впроваджувати свої знання та навички у лікувальний процес. Перспективність даної теми полягає у дослідженні питань впровадження в освітній процес, формування професійної компетентності майбутніх зубних гігієністів, вивчення поведінкових механізмів дітей та методів психоемоційної профілактики ускладнень під час стоматологічного прийому.

Список використаних джерел

1. Антропов Ю.Ф., Шевченко Ю.С. Психосоматичні розлади і патологічні звичні дії у дітей та підлітків. М.: Видавництво НГМА, 2000. 320 с.
2. Бахов І. С. Педагогічні умови формування професійно-комунікативної компетентності перекладачів в системі вищої освіти. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер.: «Соціологія. Психологія. Педагогіка». 2009. № 3. С. 313–323.
3. Ісаєва Н.С., Якубова І.І. Психологічні особливості надання стоматологічної допомоги пацієнтам дитячого віку. Новини стоматології. 2013. 2. С. 16–20.
4. Кучер А. В., Дуда К. М. Психологічні аспекти поведінки дітей дошкільного віку на стоматологічному прийомі. Клінічна стоматологія. 2011. 1. С. 80–83.
5. Мазур І. П., Павленко О.В. Сучасний стан стоматологічної допомоги в Україні [Електронний ресурс]. Здоров'я України. 2017. Режим доступу до ресурсу: <http://lib.inmeds.com.ua:8080/jspui/bitstream/lib/5869/1/20.pdf>.
6. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Тернопіль. 2011. 585 с.
7. Новий англо-український та українсько-англійський словник. Харків: Приватне підприємство «ДИВ», 2006 . 576 с.
8. Шевченко Л. І., Ніка О. І., Хом'як О. І., Дем'янчук А. А. Новий словник іншомовних слів: близько 40 000 сл. і словосполучень. Київ: Арії, 2008. С. 311.
9. Щербакова А. В. Формування полікультурної компетентності у студентів-медиків у навчально-виховному процесі вищого медичного навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Старобільськ, 2015. 357 с.

References

1. Antropov YU.F. (2000) *Psykhosomatychni rozlady i patolohichni zvychni diyi u ditey ta pidlitkiv* [Psychosomatic disorders and pathological habits in children and adolescents]/ YU.F. Antropov, YU.S. Shevchenko. M.: Vydavnytstvo NHMA, 320.
2. Bakhov I. S. (2009) *Pedahohichni umovy formuvannya profesiyno-komunikativnoyi kompetentnosti perekladachiv v systemi vyshchoyi osvity* [Pedagogical conditions of formation of professional-communicative competence of translators in the system of higher education]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka. Ser.: «Sotsiologiya. Psykholohiya. Pedahohika». № 3. 313–323.
3. Isayeva N. S. (2013) *Psykhologichni osoblyvosti nadannya stomatolohichnoyi dopomohy patsiyentam dytyachoho viku* [Psychological features of providing stomatologic help to children of childhood]/ N. S. Isayeva, I. I. Yakubova. *Novyny stomatolohiyi*. №2. 16–20.
4. Kucher A. V. (2011) *Psykhologichni aspekty povedinky ditey doshkil'noho viku na*

stomatolohichnomu pryomyi [Psychological Aspects of Behavior of Preschool Children on Dental Acceptance]/ A. V. Kucher, K. M. Duda. *Klinichna stomatolohiya*. №1. 80–83.

5. Mazur I. P. (2017) Suchasnyy stan stomatolohichnoyi dopomohy v Ukrayini [Elektronnyy resurs] [Modern state of dental care in Ukraine]/ I. P. Mazur, O. V. Pavlenko // Zdorovya Ukrayiny. Rezhym dostupu do resursu: <http://lib.inmeds.com.ua:8080/jspui/bitstream/lib/5869/1/20.pdf>.

6. Melnychuk I. M. (2011) Teoriya i metodyka profesiynoyi pidhotovky maybutnikh sotsialnykh pratsivnykiv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohiy [Theory and methodology of professional training of future social workers by means of interactive technologies] : dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.04 / Melnychuk Iryna Mykolayivna. Ternopil, 585 .

7. Novyy anhlo-ukrayinskyy ta ukrayinsko-anhliyskyy slovnyk [New English-Ukrainian and Ukrainian-English dictionary]. Kharkiv: Pryvatne pidpryyemstvo «DYV», 2006 576.

8. Novyy slovnyk inshomovnykh sliv : blyzko 40 000 sl. i slovospoluchen [New dictionary of foreign words: about 40 000 sl. and word combinations]/ L. I. Shevchenko, O. I. Nika, O. I. Khomyak, A. A. Dem"yanyuk; za red. L. I. Shevchenko. Kyiv: Ariy, 2008. 311.

9. Shcherbakova A. V. (2015) Formuvannya polikulturnoyi kompetentnosti u studentiv-medykiv u navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchoho medychnoho navchalnoho zakladu [Formation of multicultural competence among medical students in the educational process of a higher medical educational institution]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Starobilsk,. 357 .

ОПРЕДЕЛЕНИЕ РОЛИ ЗУБНОГО ГИГИЕНИСТА В КЛИНИКЕ ДЕТСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

О.М. Гуменюк

Аннотация. В статье раскрываются вопросы формирования профессиональной компетентности будущих зубных гигиенистов. Подано определение понятий “компетентность”, “профессиональная компетентность” и “профессиональная компетентность будущих зубных гигиенистов”. Отражены основные проблемы, которые возникают в работе зубного гигиениста во время детского стоматологического приема. Охарактеризованы профессиональные умения и навыки из учебной дисциплины “Детская стоматология”. Определена роль зубного гигиениста при лечении и профилактике стоматологических заболеваний у детей.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, профессиональная компетентность будущих зубных гигиенистов, детская стоматология, зубной гигиенист, техника психологической коррекции

DETERMINATION OF THE ROLE OF DENTAL HYGIENISTS IN THE CHILD STOMATOLOGY CLINIC IN THE PROCESS OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETITIVENESS

O.M. Gumenyuk

Abstract. The questions of forming of professional competence of future dental hygienists open up in the article. It is given determination of concepts “competence”, “professional competence” and “professional competence of future dental hygienists”. Basic problems that arise up in process dental hygienist during child's stomatological reception are reflected. Professional abilities and skills are described from educational discipline “pedodontia”. The role of dental hygienist is certain at treatment and prophylaxis of stomatological diseases for children.

Keywords: competence, professional competence, professional competence of future dental hygienists, pedodontia, dental hygienist, technique of psychological correction

УДК 37.378.

**АКАДЕМІЧНО-ГРОМАДСЬКЕ НАВЧАННЯ – ВАГОМА СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У США**

ГЖЕГОЖ БЖУЗЕ, доктор педагогічних наук, ад'юнкт Факультету педагогічних наук; *Куявська вища школа у Влоцлавку, Польща*

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри психології і педагогіки

Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II
E-mail: kuchay@ukr.net

Анотація. У статті розглядається академічно-громадське навчання студентів у США. Висвітлена стратегія академічно-громадського навчання, спрямована на оволодіння науковими, професійними знаннями й уміннями у процесі виконання соціально значущої діяльності. Наголошено, що в університетській освіті США академічно-громадське навчання є ваговою складовою професійної підготовки студентів. Головне завдання університетської освіти США – навчити студентів бути відповідальними громадянами своєї держави та оволодіти належним рівнем професійної підготовки. Протягом останніх десятиріч одним із шляхів.

Ключові слова: академічно-громадське навчання, США, студенти, освіта.

Актуальність (Introduction). У теперішній час будь-який ВНЗ виступає у статусі суб'єкту ринку послуг, і гарантованість якості на цьому ринку стає хоча й недостатньою, але необхідною умовою акту купівлі освітньої послуги. Система забезпечення якості вищої освіти є однією з основних вимог, що висуваються суспільством перед вищою освітою. Тому якість виявляється основною конкурентною перевагою вищих навчальних закладів на ринку освітніх послуг.

Найбільший розвиток академічно-громадського навчання здійснюється у США. Це пов'язане з тим, що джерела влади й контролю в американських університетах інші, ніж у європейських країнах. У США, величезне різноманіття післясередніх (вищих) навчальних закладів поєднуються зі значною слабкістю державного контролю за якістю їхньої роботи. На відміну від країн, де є Міністерство освіти, або аналогічні структури, американська вища освіта контролюється переважно самими навчальними закладами.

У матеріалах регіональної Асоціації університетів Середніх Штатів наведено схему «поліпшення якості викладання», де послідовно поєднуються: «викладання – навчання – оцінювання – поліпшення – викладання» [1].

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Систему освіти США розглядали такі науковці: Н. Андрущенко, О. Бевз, Н. Голубкова, Т. Ліхневська, Л. Мішіна, К. Новикова, Ю. Топоркова та ін.

Мета (Purpose). Метою даної роботи є розвиток академічно-громадського навчання студентів у США.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).